

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Theodor Hellman.
1900.

F
50330

UMEÅ UNIVERSITETSBIBLIOTEK

3018306

Som man ropar i skogen

— så får man svar.

SVAR PÅ ETT ROP FRÅN

P. W.

AF

W. P.

STOCKHOLM
GUSTAF CARLSONS BOKHANDEL.

UNIVERSITETSBIOTEKET
UMEÅ

F

50330

EJ HEMLÄN

SOM MAN ROPAR I SKOGEN

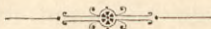
SÅ FÅR MAN SVAR.

SVAR PÅ ETT ROP FRÅN

P. W.

AF

W. P.

STOCKHOLM

GUSTAF CARLSONS BOKHANDEL.

SOM MAN ROVAR I SKOGEN
SÅ FÅR MAN SVAR

SVAR PÅ ETYMOLOGISKA FRÅGOR

STOCKHOLM

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI, 1900.

Några dagar efter ärkebiskop Sundbergs begrafning lästes i »Svenska Morgonbladet», n:o 40 A för den 17 februari 1900, nedanstående för såväl tidningen som författaren kännetecknande berättelse.

Huru sanningen växlar.

Berättelse af P. W.

I.

Det var med brinnande nitälskan, som herr From inträdde i prästämbetet. Han var en ifrig vän af kyrkan och hennes bekännelse, därjämte en gudfruktig man, som dock icke med sin gudsfuktan störde någon. Äfven de ogudaktiga ansågo honom för en snäll och älsklig man, ingen farisé eller fantast. Som han nu äfven var rikt begåfvad, så var

han också gärna hörd. Hans framgång var gifven, och han fick vid ganska unga år pastorat. Där trufdes han godt, var omtyckt af hela världen och predikade så, att alla voro förtjusta, men ingen blef omvänd.

Ibland var hans predikan riktigt väldig. En gång när han hållit en predikan om den breda och smala vägen, kom en uppmaning till honom att utgifva den i tryck, hvilket han ock gjorde. I denna predikan framhöll han med allvar, huru olycklig den odudaktiges väg är och huru förfärligt hans slut. Han skildrade drinkaren och dennes elände, horkarlen och dennes förnedring, svärjaren samt dennes ogudaktiga väsende och grufliga fördömelse. Allt var allvarligt och renlärligt, och han blef mycket berömd. Församlingen prisade sig lycklig att äga en sådan herde.

II.

Bland dem, som stodo kyrkoherden ganska nära, var en bonde, som ägde mycket anseende. Han var också en gudfruktig man. När han hade läst den tryckta predikan, hvilken han till följd af en resa icke varit i tillfälle att höra, kom han till prästgården.

»Välkommen som alltid!» utbrast kyrkoherden, när han fick se honom.

»Tack, och Guds frid!» svarade Kristman — ty så var hans namn — »jag har känt ett riktigt behof att gå hit och tacka för den lilla skriften! Ack, att alla ville läsa henne! Jag och min hustru hafva

läst henne med tårar, och jag har köpt 50 exemplar för att dela ut åt ogudaktiga.»

»Ja, du är dig då alltid lik, nitisk och uppoffrande», svarade kyrkoherden.

»Säg icke så», invände Kristman. »Men hör, tillade han, »skulle inte kyrkoherden vilja skicka ett exemplar till kontraktsprosten? Det är ju förskräckligt, att han skall vara en så ogudaktig svärjare.»

»Ja, det har du rätt uti», svarade From, »han är den värste svärjare, jag någonsin lärt känna; när jag varit hos honom, har jag riktigt ryst, ja, ibland hoppat till af förskräckelse öfver hans råa tal och grofva eder.»

»Men skulle han då icke böra få ett exemplar af den där predikan?» frågade Kristman åter.

»Kan så vara, men, ser du, han är min förman, och jag kan ej tränga mig på honom. Vill han hafva boken, så köper han den; och vill han icke hafva den, så lönar det sig icke att skänka honom den. Han är för grufligt ogudaktig.»

Kristman gick sin väg tankfull.

III.

Det kom folk från när och fjärran, socknebor och utsocknes, vackra vagnar och fint herrskap. Ty i den där bygden bodde många rika godsägare. Den gamle kontraktsprosten låg på bår och skulle nu begravas. Herrskaperna, som mycket umgåtts med honom, kommo för att bevisa honom den sista hedern. Kyrkan var prydd med blommor och löf.

Klockaren hade inöfvat en barnkör, som under allmän rörelse i församlingen sjöng:

Sälla äro de, som sofva,
De, som slutat vandringen o. s. v.

Kontraktets prästerskap hade sändt en krans, på hvars band lästes: »Saliga äro de döda, som i Herren dö härefter» o. s. v.

Till kistan trädde kyrkoherden From fram, blek och allvarlig. Efter en kort bön höll han en gripande betraktelse, däri han skildrade den aflidne prostens innerliga gudsfuktan, hans fasta tro, hans stora ödmjukhet. Därpå talade han om den stora förlust icke blott hans församling utan hela kontraktet hade gjort och i synnerhet prostens underlydande ämbetsbröder. Men tillika tröstade han alla med den stora salighet, som den nu till hvila gångne vördade herden åtnjöt hos öfverherden Kristus, som lofvat att häriligen i sitt rike hedra alla dem, som här varit hans församling en prydnad och ett föredöme.

Hela kyrkan genljöd af snyftningar vid detta tal. Och när kistan bars ut, sjöng församlingen med af gråt halfkvädda röster ur psalmboken:

Och när jag lefvat, som jag bort,
För mig du öppnar himlens port.

IV.

Skarorna skingrades. Hem åkte baron Landerberg — en af prostens närmaste vänner — i sitt eleganta åkdon med tre hästar. Djupt rörd vände han sig till sin hustru och sade:

»Det talet måste ta' mej f—n, tryckas och delas

ut i tusentals exemplar. Dj—n i min själ skall icke jag kalla From till kyrkoherde i vår socken, när den förb—e gamle läsarprästen, som vi nu ha, blir död. Må han dö snart! Han står bara och stänger himmelen för oss, den f—n. Men From, han öppnar dess port på vid gavel. Kom det ihåg, att när jag far åt fanders, så skall kyrkoherden From hålla liktal.»

Friherrinnans kropp skakade till en smula.

»Hvad, f—n, darrar du?» frågade baron.

»Nej, jag fryser en smula i den kyliga vinden», svarade hon och dolde därmed den rysning, som baronens tal hade framkallat hos henne.

V.

Hem kom Kristman. Tankfull och bedröfvad. Det var, som om han vaknat ur en elak dröm. Hans hustru såg strax, att något fattades honom.

»Karin», sade han, »det har fallit såsom fjäll från mina ögon. Jag har svettats och frusits om hvertannat. Huru många exemplar ha vi kvar af kyrkoherdens predikan om den breda och den smala vägen?»

»Tretton», svarade hon.

»Tag hit dem fort», sade han nervöst. »Tretton — det olyckliga talet!»

Om ett ögonblick kom hon med böckerna. Häftigt grep han efter dem och ref sönder dem i små bitar hvart enda ett.

»Hvad gör du?» utropade hon förskräckt.

»Ingenting annat än kyrkoherden. Han har vid

prostens graf i dag totalt rifvit sönder *inhållet* i denna skrift, och då återstår för mig intet annat än att rifva sönder *papperet*, på hvilket han låtit trycka sina lögner.»

En vindfläkt kom. Pappersbitarne yrde omkring.

»En träffande bild!» mumlade Kristman. »De äro som agnar, som vinden bortför.»

Men i prästgården syntes han aldrig mer. I kyrkan icke heller.

VI.

Skrällinge den 12 januari.

Käre broder Jakob!

Jag har mått illa i min ande, allt sedan jag var på kontraktsprestens begrafning. Aldrig trodde jag, att kyrkoh. From skulle kunna tala så. Det är ju förfärligt, huru själarna blifva bedragna. Finnes bland oss ingen Kierkegaard, som kan stå upp och höja sin röst till protest? Kan icke du, som är den äldste komministern i kontraktet, känna dig manad därtill? Jag är ibland färdig jag att gifva till ett nödrop. Just i dag har jag varit på sjukbesök hos en ogudaktig bonde, som synes hålla på att dö. Då jag talade med honom om nödvändigheten att omvända sig, svarade han, förhärdat som alltid: »Hå, det är nog inte så farligt. Prosten svor sig till himmelen han också med tusen dj—r i sin själ. Jag var med på hans begrafning och hörde det». Förfärad rusade jag upp och for

hem. Arma, arma vår kyrka, den rena evangeliskt
luterska!

Svara snart!

Din tillgifne unge ämbetsbroder
Andreas.

Legostad den 16 januari.

Käre broder Andreas!

Du är ung i ämbetet ännu, kan jag höra. Med
åren blir du nog lugnare. Om kyrkoh. From stod
och ljög vid prostens graf, så gör det icke så mycket.
Han följde bara en vacker allmän sed, som plägar
användas vid herrskapsbegräfningar, och han har i
predikstolen sagt så mycken sanning, att den, som
låter sig förföras af hans liktal, förvisso är utan
ursäkt. Och den där bonden, som du talar om,
skulle nog gå förlorad, äfven om From aldrig hade
hållit sitt liktal. Akta dig för alla hörbara nödrop.
From lär nu i dagarne bli utnämnd till kontrakts-
prost, och en annan dag kan han vara vår biskop.
Vi, som ännu äro komministrar och adjunkter,
måste vara försiktiga och icke förstöra våra fram-
tidsutsikter genom »nödrop», som endast skulle
väcka harm. Låt oss i tysthet lämna saken åt
Guds dom. Vår kyrka behöfver du icke bekymra
dig öfver. Hon bedrager inga själar. Om än *alla*
präster vore lögnaktiga, så har dock *hon* den fräl-
sande sanningen i sin bekännelse. Om nu någon
af oss skulle börja att beskärma sig öfver vår kyrka,
så beredde han endast de frikyrkliga glädje. Låt
oss vara rädda om vår gamla moder! Låt oss vara

på vakt emot dessa frikyrkliga, som härja i våra bygder. Jag skall i morgon jordfästa den frikyrkliga ledaren här i socknen, och jag kan lofva, att jag vid hans bår skall sjunga ut hela sanningen lika käckt som någonsin i predikstolen.

Din »äldre broder»

Jakob.

VII.

Och herrens ord skedde till profeten Hesekiel: »Så säger herren, herren: Mina får blefvo förskingrade af brist på herde och blefvo till spis för alla markens vilddjur och förskingrades. De lupo vilse på alla berg och på alla höga kullar och ingen var som frågade efter dem, och ingen som uppsökte dem. Därför, I herdar, hören herrens ord: Så sant som jag lefver, säger herren, herren: Se, jag skall vända mig mot herdarne och utkräfva mina får ur deras hand; och jag skall rycka mina får ur deras mun. Ty så säger herren, herren: Si, jag vill själf uppsöka mina får och hafva tillsyn öfver dem. Jag skall församla dem och skall själf föda mina får och själf anvisa dem deras lägerplats, säger herren, herren. (Hes. 34).

Med anledning af nyss anförda berättelse af P. W. och i enlighet med ordspråket »som man ropar i skogen så får man svar» har efterföljande berättelse tillkommit.

Huru växlarena tala sanning.

I.

Det var med brinnande nitälskan, som herr Slätman lemnade predikantskolan och började sin verksamhet. Han var en ifrig vän af missionsförbundet och dess sträfvanden, därjemte en from man, som icke ogerna visade sin fromhet för andra. Äfven de ogudaktiga ansågo honom för en snäll och älsklig man, ingen farisé eller fantast. Som han var utrustad med stor talegåfva, var han äfven gerna hörd. Hans framgång var gifven och han fick vid ganska unga år anställning som predikant. Därvid trufdes han godt, var omtyckt af sina meningsfränder och talade så, att alla voro förtjusta och många, enligt hans mening, blefvo omvända.

Ibland var hans tal riktigt väldigt. En gång när han hållit en predikan om egenrättfärdighet och rikedomens svek, kom en uppmaning till honom att utgifva den i tryck, hvilket han ock gjorde. I denna

predikan framhöll han med allvar, huru olycklig den ogudaktiges väg är och huru förfärligt hans slut. Han skildrade den egenrättfärdiges och den giriges förnedring och framhöll en sådan människas gruffliga fördömelse. Allt var allvarligt och öfvertygande, och han blef mycket berömd. Friförsamlingen prisade sig lycklig att ega en sådan predikant.

II.

Bland dem, som stodo predikant Slätman ganska nära, var en handlande, som ägde mycket anseende. Han var också en from man. När han hade läst den tryckta predikan, hvilken han till följd af en resa icke varit i tillfälle att höra, kom han till predikantens hem.

»Välkommen som alltid, käre broder!», utbrast predikanten, när han fick se honom.

»Tack, och Guds frid», svarade Snällqvist — ty så var hans namn — »jag har känt ett riktigt behof att gå hit och tacka för den lilla skriften. Ack, att alla ville läsa henne! Jag och min hustru hafva läst henne med tårar, och jag har köpt 50 exemplar för att dela ut åt ogudaktiga.»

»Ja, käre broder Snällqvist, du är dig då alltid lik, nitisk och uppoffrande», svarade predikanten.

»Säg icke så», invände Snällqvist. »Men hör», tillade han, »skulle icke broder Slätman vilja skicka ett exemplar till distriktsföreståndaren. Det är ju förskräckligt, att han skall vara så egenkär och girig.»

»Ja, det har du nog rätt uti», svarade Slätman, »han är ovanligt själfbelåten och mån om sig. Jag

är riktigt ledsn öfver åtskilligt, som jag vet om honom.»

»Men skulle han då icke böra få ett exemplar af den där predikan om egenrättfärdighet och rikedomens svek», frågade Snällqvist i all enfald.

»Kan så vara, broder Snällqvist, men ser du, han är min förman, och jag kan ej tränga mig på honom. Vill han hafva boken, så köper han den. Det har han råd till. Och vill han icke hafva den, så lönar det sig icke att skänka honom den. För resten har han nog större erfarenhet i lekamliga och andliga ting än både du och jag.»

Snällqvist gick sin väg tankfull.

III.

Det kom folk från när och fjärran. Föreningsmedlemmar och andra meningsfränder. Många skjut-sar och folk af allehanda slag. Distriktsföreståndaren skulle fira sitt sextioårsjubileum. Hans umgängesvännen och andra, som beundrade hans ovanliga talemått, kommo för att lyckönska och hedra honom. Missionshuset, där jubileumsfesten firades, var prydt med blommor och löf. En broder hade inöfvat en kvinnokör, som under allmän rörelse i församlingen sjöng:

Det betyder föga här i världen
Om jag mycket eller litet har o. s. v.

Distriktets predikanter hade sändt som gåfva till distriktsföreståndaren ett stort kassaskåp och en minnestafel med inskrift: varen kloke såsom ormarna och menlöse såsom dufvorna.

På estraden framträdde predikanten Slätman, högtidlig och vörtnadsfull. Efter en kort bön, till hvilken många suckade amen, höll han ett anslående tal. Han skildrade distriktsföreståndarens innerliga fromhet, hans ovanliga ödmjukhet och stora oegennyttia. Han erinrade om huru distriktsföreståndaren i brydsamma lägen varit till ovärderlig nytta för vänner och meningsfränder. Till sist framhöll han den stora lön, som den ödmjuka, oegennyttige och vördade sextioåringen en gång skulle få mottaga af öfverherden Kristus, som lofvat att härligen i sitt rike hedra alla dem, som här varit hans församling en prydnad och ett föredöme.

Både jubilaren och mängden af åhörare voro synbarligen belättna med detta tal. På distriktsföreståndarens läppar syntes ett mildt, gåtfullt leende, när den af stundens högtidlighet gripna församlingen därefter sjöng:

Nog är jag usel, arm och svag,
Men lider dock ej nöd o. s. v.

IV.

Skarorna skingrades. Hem åkte byggmästare Pöslund — en af distriktsföreståndarens närmare vänner — i sin nya, granna vagn. Djupt rörd vände han sig till sin hustru och sade:

»Det talet måste tryckas och delas ut i tusentals exemplar. Det är ändå en predikant som du ger, denne broder Slätman. Man borde verkligen söka göra något för att skaffa honom löneförhöjning. Kom ihåg, att när jag fyller sextio år, då skall Slätman hålla högtidstalet äfven för mig.

»Distriktsföreståndaren, det är också en kår. Han förtjänade skåpet, som de kära predikanterna gåfvo honom. Och han har allt ett och annat att lägga i sitt kassaskåp.

»Honom har då Gud välsignat. Världens barn ha visserligen haft åtskilligt att säga om honom och hans affärer. Du mins ju den där historien om spritaktierna! Men på sådant få ju vi troende vara beredda. Djäfvulen söker hvem han uppsluka må. För öfrigt var det väl inte så farligt med den där saken. Han var ju oegennyttig och omtänksam nog att gifva aktierna åt sina barn. Det var nog det bröderna menade med bibelspråket, han fick på taflan.

»Det är ändå välsignadt att få höra med till missionsförbundet. Där har jag fått lära mig att taga vara på åtminstone mina lekamliga intressen. Och det kommer jag att göra äfven hädanefter. Byggmästare Pöslund skall väl visa, att han har lärt något af distriktsföreståndaren, doktor Bokman och de andra.»

Pöslunds hustru skälfde till en smula.

»Huru är det med dig», frågade Pöslund, »mår du inte bra?»

»Nej, vet du, jag mår inte riktigt bra. Det känns kvaft och tryckande», svarade hon och dolde därmed den beklämning, som mannens tal framkallat hos henne.

V.

Hem kom Snällkvist. Tankfull och bedröfvad. Det var, som om han vaknat ur en elak dröm. Hans hustru såg strax, att något fattades honom.

»Hanna», sade han, »det har fallit såsom fjäll

från mina ögon. Jag har svettats och frusit om hvartannat. Huru många exemplar ha vi kvar af Slätmans predikan om egenrättfärdighet och rikedomens svek?»

»Tretton», svarade hon.

»Tag hit dem fort», sade han nervöst. »Tretton — det olyckliga talet.»

Om ett ögonblick kom hon med böckerna. Häftigt grep han efter dem och ref sönder dem i små bitar hvar enda en.

»Hvad gör du?», utropade hon förskräckt.

»Ingenting annat än Slätman. Han har vid distriktsföreståndarens jubileum i dag totalt rifvit sönder *inhållet* i denna skrift, och då återstår för mig intet annat än att rifva sönder *papperet*, på hvilket han låtit trycka sina lögner.»

En vindfläkt kom. Pappersbitarne yrde omkring.

»En träffande bild», mumlade Snällkvist. »De äro som agnar, som vinden bortför.»

Men i predikantens hem syntes han aldrig mer. I missionshuset icke heller.

VI.

Svamlinge den 25 juli.

Käre broder Laban!

Jag har mått illa i min ande, alltsedan jag var på distriktsföreståndarens sextioårsjubileum. Aldrig trodde jag, att broder Slätman skulle kunna tala så. Det är ju förfärligt, huru själarna blifva bedragna.

Finnes bland oss ingen Elias, som kan stå upp och höja sin röst till protest? Kan icke du, som är den äldste predikanten i distriktet, känna dig manad därtill? Jag är ibland färdig att gifva till ett nöd-rop. Just i dag har jag varit hos en ogudaktig handlande, som är sjuk och synes hålla på att dö. Då jag talade med honom om nödvändigheten att omvända sig, svarade han, förhärdat som alltid: »Hå, det är nog inte så farligt. Distriktsföreståndaren fick löfte om himmelen, fast han har hjärtat fullt af skatter och själfbelåtenhet. Jag var med på hans jubileum och hörde det». Förfärad rusade jag upp och gick hem. Arma, arma vårt missionsförbund, som vi ändå ha sträfvat så mycket för!

Svara snart!

Din tillgifne unge broder

Lamech.

Räfvestad den 29 juli.

Käre broder Lamech!

Du är ännu ung i missionsförbundets tjänst, kan jag höra. Med åren blir du nog lugnare. Om Slätman tog det litet lätt med sanningen vid distriktsföreståndarens sextioårsjubileum, så gör det väl icke så mycket. Han följde bara en allmän sed, som plägar användas vid dylika tillfällen. Och han har eljes sagt så mycken sanning, att den, som låter sig förföras af hans jubileumstal, förvisso är utan ursäkt. Och den där handlanden, som du talar om, skulle nog gå förlorad, äfven om Slätman aldrig

hade hållit sitt tal. Akta dig för all onödig oro och samvetsömhet. Slätman kommer troligen att vid nästa konferens bli distriktsföreståndare, och en vacker dag kan han vara missionsföreståndare. Vi, som ännu äro blott predikanter, måste vara försiktiga och icke förstöra våra framtidsutsikter genom klagorop, som endast skulle väcka ovilja. Låt oss i stillhet lämna saken i Guds hand. Vårt missionsförbund behöfver du icke bekymra dig öfver. Det bedrager ingen. Om vi predikanter ibland måste tala såsom Slätman gjorde, så är väl det inte värdt att göra så stort nummer af. Du kan för resten vara alldeles säker, att våra vänner icke tvifla på, att vi äro troende och att Herren med oss? Vi skola icke onödigtvis oroa våra bröder och systrar, och vi må noga akta oss för att bereda statskyrkopräster glädje. Låt oss vara rädda om vårt missionsförbund! Låt oss vara på vår vakt mot dessa statskyrkopräster, som öfverallt stå oss i vägen! I morgon skall prästen här i socknen fira sitt 40-årsjubileum som präst, och jag kan lofva, att jag med anledning därpå skall i Morgonbladet gifva honom hans beskärda del lika oförskräckt, som jag annars alltid framhåller sanningen.

Din äldre broder

Laban.

VII.

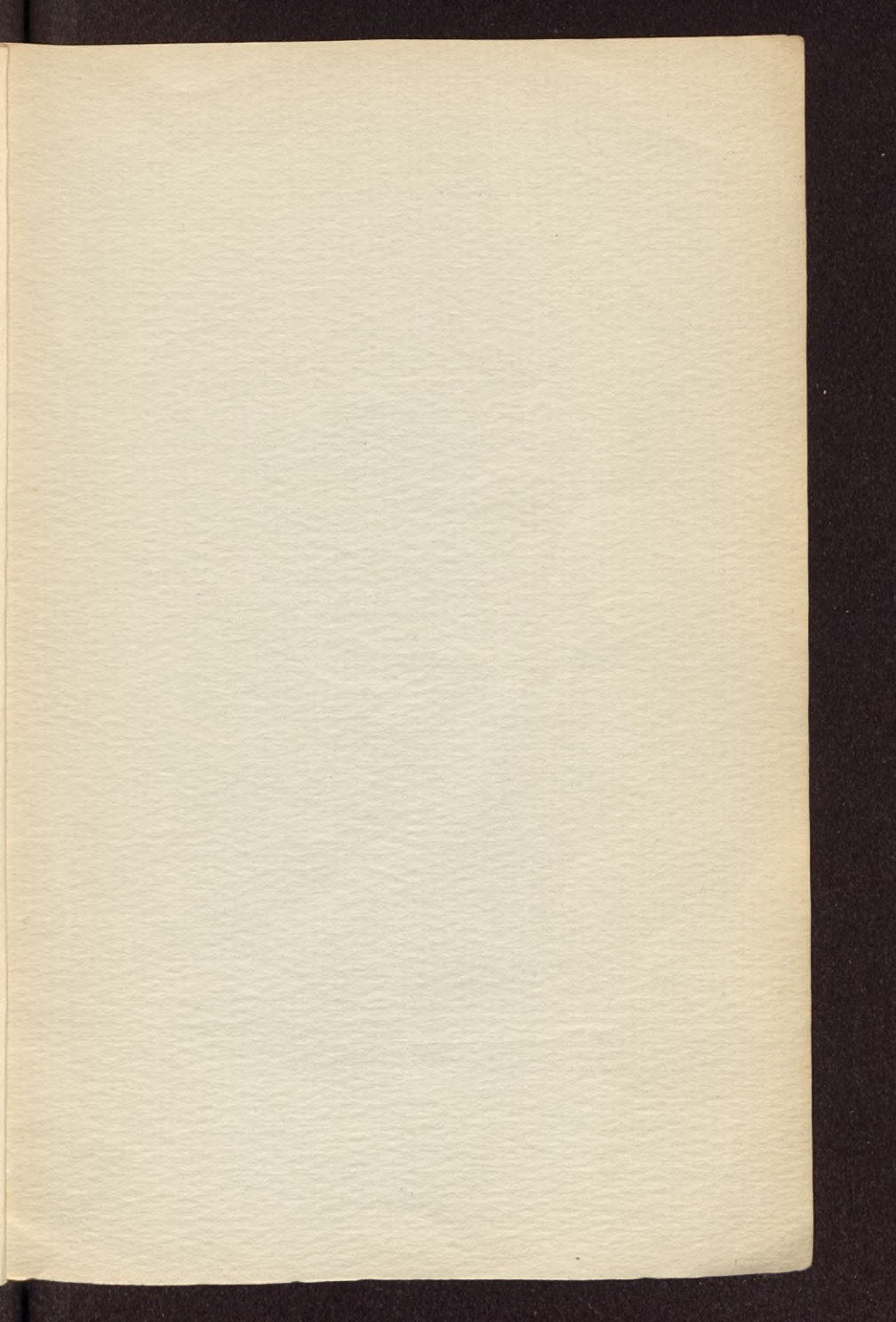
Jesus sade: dömen icke, på det att I icke mån varda dömde; ty med den dom, hvarmed I

dömen, skolen I varda dömde, och med det mått, hvarmed I mäten, skall det mätas åt Eder.

Hvarföre ser du grandet, som är i din broders öga, men blifver icke varse bjälken i ditt öga? Eller huru kan du säga till din broder: Låt mig taga ut grandet ur ditt öga, och se, bjälken är i ditt öga? Du skrymtare, tag först ut bjälken ur ditt öga, sedan skall du se klart nog för att uttaga grandet ur din broders öga. (Matt. 7.)

SAT SAPIENTI.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET
UMEA

Pris : 25 öre

A decorative blue circular stamp with a wavy tail. The text "Pris : 25 öre" is printed inside the circle. The tail of the circle extends downwards and to the right, ending in a small hook.